

Munich Personal RePEc Archive

Harmonization of Sustainability Reporting – Mission (Im)possible

Atanasov, Atanas

University of Economics - Varna

October 2023

Online at <https://mpra.ub.uni-muenchen.de/119154/>
MPRA Paper No. 119154, posted 23 Nov 2023 10:54 UTC

ХАРМОНИЗИРАНЕ НА ОТЧИТАНЕТО НА УСТОЙЧИВОСТТА – МИСИЯТА (НЕ)ВЪЗМОЖНА

Гл. ас. д-р Атанас Атанасов¹

Резюме: Основната цел на този доклад е да се извърши критичен анализ на приложимите разпоредби и стандарти за отчитане и докладване на устойчивостта на предприятията и на тази база да се формулират подходящи изводи и препоръки по отношение на бъдещото им развитие в контекста на необходимостта от хармонизиране на отчетността в тази област. Анализът на съществуващото състояние показва, че независимо от постигнатите съответствия между основните стандарти за отчитане на устойчивостта, все още липсва единно становище на стандартизиращите органи по ключови въпроси, свързани с обхвата на докладваната информация, крайният брой показатели за устойчивост в отделните направления (KPI), както и наличието на сериозни несъответствия по отношение на прилагането на концепцията за съществеността и т.н. Всичко това дава основание за формулирането на извода, че процесът по хармонизиране на нефинансовото отчитане ще продължи дълго, като борбата за надмощие между основните играчи в полето на отчитането на устойчивостта ще продължи, но тя не бива да бъде за сметка на компаниите, които трябва да докладват своята устойчивост и за сметка на качеството на докладваната информация.

Ключови думи: отчитане на устойчивостта, хармонизация, KPI, sustainability reporting, регулиране

JEL: M41, Q56, M48

DOI: <https://doi.org/10.58861/tae.cf.cfeacmc.2023.49>

HARMONIZATION OF SUSTAINABILITY REPORTING – MISSION (IM)POSSIBLE

Head Assist. Prof. Atanas Atanasov, PhD

Abstract: The aim of this report is to carry out a critical analysis of the applicable regulations and standards for sustainability reporting of the enterprises and, on this basis, to formulate appropriate conclusions and recommendations regarding their future development in the context of the need for harmonization in this area. The analysis of the existing situation shows that, regardless of the achieved correspondences between the main sustainability reporting standards, there is still a lack of a unified opinion of the standardization bodies on key issues related to the scope of the reported information, the final number of sustainability indicators in the individual areas (KPI), as well as the existence of serious inconsistencies in the application of the concept of materiality, etc. All this gives grounds for formulating the conclusion that the process of harmonizing sustainability reporting will continue for a long time, and the struggle for supremacy between the main players in the field of sustainability reporting will continue, but it should not be at the expense of companies that have to report their sustainability and at the expense of the quality of the reported information.

Key words: sustainability reporting, harmonization, legislation, sustainability KPI

JEL: M41, Q56, M48

DOI: <https://doi.org/10.58861/tae.cf.cfeacmc.2023.49>

---

¹ atanasov_at@ue-varna.bg, Икономически университет – Варна, България

1. Въведение

Устойчивостта се превръща в ключова характеристика на съвременния бизнес и все повече се разглежда като необходимо условие за формиране на конкурентни предимства на онези бизнеси, които са успели да осъзнаят и имплементират това като част от своя бизнес модел от една страна и успяват по адекватен, ясен и конкретен начин да оповестят своята ангажираност в сферата на устойчивостта, като включат в изготвените от тях корпоративни отчети специфични нефинансови показатели, разкриващи ключови нефинансови характеристики от бизнес модела на компанията и подходящо обвързани с докладваната основна финансова информация.

В контекста на посоченото е формулирана и основната цел на този доклад - да се извърши критичен анализ на приложимите разпоредби и стандарти за отчитане и докладване на устойчивостта на предприятията и на тази база да се формулират подходящи изводи и препоръки по отношение на бъдещото им развитие в контекста на необходимостта от хармонизиране на отчетността в тази област.

2. Регулаторна рамка на отчитането на устойчивостта

През последните няколко години има съществени промени в сферата на устойчивото отчитане (Sustainability reporting), които влияят на съвременното корпоративно отчитане и подчертават насоките за неговото развитие. Най-съществените изменения могат да бъдат резюмирани по следния начин:

- През 2021 г. Европейският зелен пакт внесе нови изисквания за компаниите, налагайки им промени и адаптации в стратегиите и бизнес моделите им, ако желаят да участват пълноценно в бъдещите финансови инструменти за финансиране на устойчивостта.
- През април 2021 г. Европейският съюз прие Пакет за устойчиво финансиране, съсредоточен в помощта за частните инвестиции, насочени към климатично устойчива икономика. Пакетът включва предложение за Директива за отчитане на корпоративната устойчивост (CSRD), която ще замени съществуващата Директива 2014/95/ЕС и ще разшири обхвата на предприятия, подлежащи на отчитане. Предвижда се CSRD да бъде въведена за прилагане на четири етапа:
  - От началото на отчетната 2024 г. за компании, които в момента прилагат Директивата за нефинансово отчитане (NFRD);
  - От началото на отчетната 2025 г. за големи компании, които в момента не прилагат NFRD;
  - От началото на отчетната 2026 г. за регистрирани МСП (с изключение на микропредприятия), малки и некомплексни кредитни институции и каптивни застрахователни предприятия;
  - От началото на финансовата 2028 г. за предприятия от трети държави с нетен оборот над 150 милиона евро за всяка от последните две последователни финансови години в ЕС, ако имат

поне едно дъщерно дружество или клон в ЕС, надхвърлящи определени прагове.

- Новата CSRD въвежда прилагането на общи European Sustainability Reporting Standards (ESRS) от всички предприятия, попадащи в обхвата на Директивата. На 31 юли 2023 г. Европейската комисия публикува своя приет Делегиран акт относно първия набор от европейски стандарти за докладване на устойчивостта (ESRS) въз основа на проекта, изпратен от Европейската консултативна група за финансова отчетност (EFRAG) през ноември 2022 г. (Европейска комисия, 2023) Приетите стандарти включват два общи стандарта ESRS 1 – Общи изисквания и ESRS 2 – Общи оповестявания, както и десет специфични стандарта по отношение на отделни ключови въпроси във връзка с докладването на устойчивостта от предприятията.
- През юни 2023 г. Съветът за международни стандарти за устойчивост (ISSB) публикува своите встъпителни стандарти – IFRS S1 и IFRS S2, с което постави началото на нова ера на оповестяване, свързано с устойчивостта на капиталовите пазари по целия свят. (ISSB, 2023)
- На 4 септември 2023 г. Европейската консултативна група за финансова отчетност (EFRAG) и Глобална инициатива за отчетност (GRI) публикуваха съвместно изявление, в което се казва, че има „високо ниво на оперативна съвместимост“ между Европейските стандарти за докладване на устойчивост (ESRS) и стандартите GRI. С това на полето на стандартизирането при отчитане на устойчивостта мястото си за пореден път заяви може би най-голямата организация в тази област – GRI. По данни на KPMG през 2022 г. 78% от топ 250 компаниите по света и 68% от топ 100 прилагат GRI стандартите като база за изготвяне на своите отчети за устойчивост.

Посочените промени трябваше да осигурят значителен напредък в света на корпоративното отчитане, подчертавайки необходимостта от допълнителни нефинансови показатели и рискове, за да се предостави цялостна картина за корпоративната дейност.

3. Хармонизация на отчитането на устойчивостта – борба за надмощие или...?

Необходимостта от въвеждане на единни стандарти по отношение на отчитането и докладването на устойчивостта може да бъде обоснована с нарастващото значение на този тип информация за всички заинтересовани страни и главно за самите компании, които по този начин разкриват „пълната картина“ за своя бизнес отвъд единствено финансовите показатели. Глобално проучване на KPMG показва нарастващо чувство за устойчивост и фокус от страна на изпълнителните директори върху ESG, като повече от две трети (69 %) от глобалните изпълнителни директори са вградили изцяло ESG в бизнеса си като средство за създаване на стойност. (KPMG, 2023)

Тези данни се допълват от резултатите от Big shifts, small steps. Survey of Sustainability Reporting 2022 г., които показват, че 96 % от топ 250 компаниите в световен мащаб докладват по въпроси на устойчивостта, а 64 % възприемат климатичните промени като риск за техния бизнес. (KPMG, 2022)

В същото време пейзажът от приложими рамки и стандарти в областта на ESG отчетността остава доста наситен. Анализът на първите публикувани стандарти от ISSB и EFRAG показва, че независимо от единната изходна база, между тези стандарти съществуват различия, някои от които фундаментални. Предвид ограниченията в обема на изложението, ще бъдат дефинирани поотделно всички значими проблемни моменти, а техният задълбочен анализ ще бъде обект на бъдещи публикации:

- Различия по отношение на дефинирането на концепцията за „същественост“. Така например, в рамката за отчитане на устойчивостта и стандартите на EFRAG, като основен фактор е залегнала концепцията за „двойната същественост“, докато в публикуваните от ISSB стандарти се посочва съвсем ясно, че водещ фактор ще бъде финансовата същественост така, както е дефинирана в Концептуалната рамка към МСС/МСФО. Фокусът на ISSB главно върху финансовата същественост и информационните нужди на инвеститорите и кредиторите отваря сериозна пропаст между двете основни стандартизиращи тела EFRAG и ISSB.
- Различия в обхвата и във формата на докладваната информация. Това от своя страна създава трудности за заинтересованите страни да идентифицират стойностното въздействие на рисковете за устойчивост във финансовите отчети. Така например Frecautan & Nita посочват, че различният обхват, изискван от ISSB и EFRAG, показва съпротива и липса на желание за хармонизиране на отчетите. Според тях EFRAG има интерес да стимулира устойчивостта чрез промяна на въздействието в „рамка“ на динамична същественост, докато IFRS Foundation се интересува главно от защита на инвеститорите, като се фокусира върху създаването на стойност на предприятието и, което е по-малко важно, разкриването на аспектите на съществеността на въздействието. (Frecautan & Nita (Danila), 2022)
- Неяснота в дефинирането на крайния брой показатели за устойчивост в отделните направления (KPI).
- Липса на елементарна съпоставимост в броя и съдържанието на стандартите, издадени от двата големи стандартизиращи органа. Дори при елементарен преглед на съответствията става ясно, че ISSB има само два издадени стандарта - IFRS S1 *Общи изисквания за оповестяване на финансова информация, свързана с устойчивостта* и IFRS S2 *Оповестявания, свързани с климата* срещу два основни и десет специфични, издадени от EFRAG.

Критика на съществуващите регламенти може да бъде открита и в специализираната литература. Според Afolabi et al. навлизането на две институции, които правят свои опити за надграждане на счетоводните регулации в лицето на Фондацията на МСФО и EFRAG, може да породи решаващ дебат за това как съществуващите външни участници са повлияли на формата на регулациите за докладване за устойчивостта и как те могат да продължат да настояват за прилагане на техните правила, както и какво може да означава това за бъдещата посока на регулаторната рамка за докладване за устойчивост. (Afolabi, Ram, & Rimmel, 2022)

За необходимост от промяна и хармонизиране на стандартите за устойчивост говорят Hahn et al., според които е необходима такава рамка, която разплита връзките между нефинансовото отчитане и реалната устойчива промяна, изследвана чрез различни нива на анализ. Те подчертават, че съществува разлика между свързаните с устойчивостта резултати и резултати, които обикновено се материализират на фирмено ниво и в крайна сметка водят до устойчиво въздействие на обществено ниво. (Hahn, Reimsbach, & Wickert, 2023)

Syolowy & Paugam много подходящо са систематизирали факторите, които влияят отрицателно върху вероятността за конвергенция в отчитането на устойчивостта в краткосрочен план. Техният анализ е много концептуален и в същото време задълбочен, и включва четири фактора: *първият фактор* е хетерогенността на концепциите и определенията, свързани с устойчивостта (напр. ESG, CSR). *Вторият фактор* е големият брой организации, които претендират за легитимност в докладването за устойчивост. *Третият фактор* е свързан с разнообразието от изисквания за докладване сред три влиятелни международни стандартизиращи органа (т.е. EFRAG, ISSB, SEC), което води до различни възможности за корпоративно отчитане и *четвъртият фактор* е разнообразието в целите на организациите за определяне на стандарти. Посочените от тях причини правят вероятността за конвергенция в докладването за устойчивост да изглежда твърде ограничена, поне в краткосрочен план.

Водени от идеята за хармонизиране на правилата и в отговор на непрестанните критики към тях, EFRAG и ISSB работиха в тясно сътрудничество за повишаване на оперативната съвместимост между двата набора от стандарти. На 23 август 2023 г. те излязоха с меморандум за оперативна съвместимост между стандартите, като посочват, че вече е постигната „висока степен на изравняване на оповестяването на климата“. Обръща се специално внимание на определението за финансова същественост, по-специално в ESRS 1, параграф 48 от Делегирания акт. Съществената финансова информация съгласно ESRS вече е фокусирана върху нуждите на основните потребители (инвеститори), като се приема, че нуждите на другите заинтересовани страни са удовлетворени или чрез информация за съществеността на въздействието, или чрез информацията, необходима на инвеститорите

(EFRAG, August 2023), което по същество не решава въпроса с неприлагането на концепцията за т.нар. „двойна същественост“ в ISSB.

Важно е да се отбележи, че въпреки декларирания напредък от страна на двата основни стандартизиращи органа, дружествата, прилагащи ESRS, няма автоматично да отговарят на изискванията на стандартите ISSB, и поради това е важно да се проверят разликите между двата стандарта, ако се прилагат и двата набора от изисквания.

В контекста на борбата за надмощие и в търсене на унифицирани стандарти, които да бъдат лесно приложими и гарантиращи докладването на съпоставима информация от предприятията, следва да се отбележи и внесено в Европейския парламент ПРЕДЛОЖЕНИЕ ЗА РЕЗОЛЮЦИЯ относно делегиращия регламент на Комисията от 31 юли 2023 г. за допълване на Директива 2013/34/ЕС на Европейския парламент и на Съвета по отношение на стандартите за докладване на устойчивостта от 11 октомври 2023 г. (European Parliament, 2023), с което по същество се възразява срещу Делегиращия регламент за приемане на стандартите за докладване на устойчивостта от м. юли 2023 г. Това предложение трябва да бъде гласувано на 18.10.2023 г. и на практика може да се разглежда като стопиране на вече започналия процес по хармонизиране на европейското законодателство в областта на отчитането на устойчивостта. Вносителите на предложението посочват като мотив за неговото внасяне, че „са необходими прости стандарти за докладване, вместо да се обременяват прекомерно дружествата“, както и, че „дружествата в Съюза страдат от бюрокрация, и обяви, че ще публикува предложения за намаляване на бюрокрацията за дружествата в Съюза“. В тази връзка се посочва, че административната тежест за дружествата би се увеличила поради голямата сложност на стандартите за докладване относно устойчивостта (ESRS), както и пояснява, че повечето стандарти не отговарят на използваемите ключови показатели за ефективност (KPI) и по този начин не служат на целта на Комисията за създаване на измерими и съпоставими стандарти, особено за дружествата, които добавят стойност за доставчиците на данни и ползвателите на данни, управляващи двойния преход. Другият аргумент, който се посочва е, че стандартите в този им вид изискват значителни ресурси от страна на дружествата, което представлява тежест особено за по-малките предприятия, тъй като стандартите за докладване относно устойчивостта са сложни и с голям обем. Вносителите дори посочват, че ESRS застрашават намерението на Комисията да намали бюрокрацията и задълженията за докладване с 25% с оглед на въпросите, свързани с конкурентоспособността в рамките на ЕС и извън него. В резултат на всички изложени негативни бележки се предлага Комисията да представи нов делегиран акт, в който се вземат предвид посочените препоръки. (European Parliament, 2023)

Резонен е въпросът: Защо финансовото отчитане успява да постигне огромна степен на хармонизиране, а опитите за хармонизиране на нефинансовата отчетност (отчитането на устойчивостта, ESG и т.н.) не постигат все още желаните резултати? Може би е време да се преосмисли целия процес на стандартизиране на нефинансовата информация и той да бъде структуриран по подобие на финансовата отчетност – единни правила, единна рамка, стандартизирани показатели в отчетите, разработване от единен орган при конкретизиране на целите, за които ще се използва тази информация.

4. Заключение

Считаме, че създаването на два на практика паралелни режима за отчитане на устойчивостта ще създаде допълнително объркване сред предприятията по отношение на това кои стандарти да бъдат прилагани. От публикуваните вече стандарти става ясно, че двата предложени комплекта стандарти се различават, и то съществено, по някои основни въпроси. От една страна ERSR трябва да се прилагат от всички предприятия в ЕС, които попадат в обхвата на новата директива CSRD, а от друга - много голяма част от тези предприятия прилагат като база за изготвяне на финансовите си отчети IFRS, което предполага, че по-лесно биха приложили IFRS S1 и S2. Това ни дава основание да предположим, че борбата за надмощие между EFRAG и ISSB в полето на отчитането на устойчивостта ще продължи, но тя не бива да бъде за сметка на компаниите, които трябва да докладват своята устойчивост.

Тъй като ISSB се позиционира на централно място, ще трябва ясно да се определят механизмите на взаимодействие с EFRAG по въпросите на отчитането на устойчивостта, като се отговори на един много важен въпрос: трябва ли отчитането на устойчивостта (Sustainability reporting) да се превърне до голяма степен в инструмент за инвеститорите да минимизират риска и да търсят финансови възможности или трябва да служи като по-дълбок индикатор за корпоративна отговорност, гарантиращ, че компаниите действат в по-широк план за постигане на дългосрочни интереси на обществото в областта на устойчивото развитие?!

Законодателните и стандартизиращите органи трябва сериозно да преосмислят посланията, които отправят чрез нормативното регламентиране на отчитането на устойчивостта, защото има риск тази тема да се превърне в поредната актуална „дъвка“, чиито вкус и аромат бързо ще изчезнат и хармонизацията наистина ще бъде мисия невъзможна, ако не бъде осъзната необходимостта и ползата от този вид информация.

Използвани източници

- Европейска комисия. (2023). *ДЕЛЕГИРАН РЕГЛАМЕНТ (ЕС) НА КОМИСИЯТА от 31.7.2023 година за допълнение на Директива 2013/34/ЕС на Европейския парламент и на Съвета чрез стандарти за отчитането във връзка с устойчивостта. C(2023) 5303 final*. Брюксел: ЕК.
- Afolabi, H., Ram, R., & Rimmel, G. (2022). Harmonization of Sustainability Reporting Regulation: Analysis of a Contested Arena. *Sustainability*, 14(5517). doi:<https://doi.org/10.3390/su14095517>
- EFRAG. (August 2023). *Interoperability between ESRS and ISSB standards. EFRAG assessment at this stage and mapping table*. Retrieved 9 25, 2023, from <https://efrag.org/Assets/Download?assetUrl=%2Fsites%2Fwebpublishing%2FMeeting%20Documents%2F2307280747599961%2F04-02%20EFRAG%20SRB%20%20230823%20-%20EFRAG%20IFRS%20interoperability%20and%20mapping%20table.pdf>
- European Parliament. (2023, 10 11). *MOTION FOR A RESOLUTION on the Commission delegated regulation of 31 July 2023 supplementing Directive 2013/34/EU of the European Parliament and of the Council as regards sustainability reporting standards*. Retrieved 12 10, 2023, from https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/B-9-2023-0426_EN.html
- Frecautan, I., & Nita (Danila), A. (2022, December). WHO IS GOING TO WIN: THE EU ESG REGULATION OR THE REST OF THE WORLD? – A CRITICAL REVIEW. *The Annals of the University of Oradea, Economic Sciences*, XXXI(2), 109-120.
- Hahn, R., Reimsbach, D., & Wickert, C. (2023). Nonfinancial Reporting and Real Sustainable Change: Relationship Status - It's Complicated. *Organization & Environment*, 36(1), 3-16. doi:<https://doi.org/10.1177/10860266231151653>
- ISSB. (2023, June 23). *ISSB issues inaugural global sustainability disclosure standards*. Retrieved from <https://www.ifrs.org/news-and-events/news/2023/06/issb-issues-ifrs-s1-ifrs-s2/>
- KPMG. (2022). *Big shifts, small steps. Survey of Sustainability Reporting*. KPMG. Retrieved from <https://assets.kpmg.com/content/dam/kpmg/se/pdf/komm/2022/Global-Survey-of-Sustainability-Reporting-2022.pdf>
- KPMG. (2023, 09 15). *KPMG 2023 CEO Outlook*. Retrieved 10 3, 2023, from <https://kpmg.com/xx/en/home/insights/2023/09/kpmg-global-ceo-outlook-survey.html#esg>